

Slovenija se sooča z najtežjo afero doslej

POP TV, 11.2.2015, 24 UR ZVEČER, 22:03

PETRA KERČMAR: Slovenija se torej ta hip sooča z daleč najtežjo afero doslej, ki se meri v milijardah evrov in davkoplačevalci se, seveda upravičeno sprašujejo, smo res v naše banke zmetali na stotine milijonov evrov preveč? Nas je Banka Slovenije s pomočjo vrha politike, tudi nekdanje premierke Alenke Bratušek in takratnega prvega skrbnika financ, ministra Uroša Čufarja, opeharila, pahnila v še globljo krizo? Čeprav so se, spomnimo, se leta 2013 trkali po prsih, češ naša domača trojka, Jazbec, Čufer, Bratušek, vas je rešila, smo na dobri poti. A kje smo danes? Škandalozna odkritja kažejo, da naj bi ogoljufali, ne samo tisoče delničarjev in imetnike obveznic, ampak vse davkoplačevalce, ki smo naše banke sanirali z vrtoglavimi petimi milijardami evrov. Nikakor, naredili smo samo to, kar smo morali, glavno med bankami brani guverner Boštjan Jazbec. In seveda zdaj odgovornost valijo drug na drugega. In preden jih soočimo, tako guvernerja kot tudi nekdanjo premierko in pa vodjo opozicije opozicijske stranke Nove Slovenije, Katarina, konkretno, kakšni so ti očitki Banki Slovenije?

KATARINA MATEJČIČ: Gre za tri različne očitke, ki se med seboj seveda nekako prepletajo. Prvič, šlo naj bi za prirejanje dokumentov. Nekateri papirje naj bi spremenili naknadno in na njih dali zelo pomemben datum, 18.12.2013. Drugi očitek se glasi, da naj bi potvarjali podatke o stanju v bankah. Še več, družbi Roland Berger, ki je pregledovala NLB, naj bi celo naročili, naj bo pri svojih vrednotenjih še posebej stroga, kar je posledično seveda pomenilo, da je bila ocena za NLB še posebej slaba. Dejstvo namreč je in to priznava tudi guverner Jazbec, da sta se oceni dveh družb, ki sta obe ocenjevali NLB, to sta Roland Berger in Deloitte, med seboj razlikovali za, pozor, kar 700 milijonov evrov. In tretjič, kritiki so prepričani, da ne bi bilo treba razlastiti vseh 100 tisoč malih delničarjev in več kot 2 tisoč lastnikov podrejenih obveznic ter, kot smo že slišali, v naše banke zmetati kar 5 milijard evrov. Guverner Jazbec in njegova Banka Slovenije vse očitke seveda zavračajo, a ljudje, ki so izgubili vse, tega ne verjamejo in z njimi bijejo bitke že od vsega začetka. Tako so se obrnili na vsa sodišča, od registrskega do ustavnega, od katerega zahtevajo tudi zadržanje prodaj NKBM. Naznanili so več kaznivih dejanj. Upravo NLB so celo kazensko ovadili, na vidiku pa so zdaj tudi odškodninske tožbe in to proti upravam in ne vladi, ki naj bi bila, tako Jazbec, kriva za vse to.

KERČMAR: In lastnik je seveda država. Imamo vlado in državni zbor, ki jima praviloma državljani zaupajo, zato je seveda njuna odgovornost, poleg seveda tudi odgovornosti Banke Slovenije, ki se izmika in ne razkriva vseh ključnih podatkov, toliko večja. In z nami so zdaj v studiu, sicer v zadnjem trenutku, guverner, gospod Boštjan Jazbec, nekdanja predsednica vlade, gospa Alenka Bratušek in vodja poslanske skupine Nove Slovenije, gospod Matej Tonin. Dobrodošli, dober večer.

BOŠTJAN JAZBEC: Dober večer.

ALENKA BRATUŠEK: Dober večer.

MATEJ TONIN: Dober večer.

KERČMAR: Gospod Jazbec, pravite: »Kje je motiv Banke Slovenije za ponarejanje dokumentov, pa na koncu ne gre toliko za motiv kot za konkretna očitana dejstva. Kdo pa bi imel interes? Kdo bi vam lahko to dobesedno podtaknil?

JAZBEC: Za motive, kdo bi to lahko podtaknil, pa verjetno nisem dovolj pameten, lahko pa samo povem, da bi bil motiv Banke Slovenije, da bi karkoli takega naredila, v bistvu v nasprotju z zakonom o Banki Slovenije, ki mora skrbeti za stabilnost bančnega sistema. Poleg tega ste vi v najavi povedali, da Banka Slovenije prikriva podatke.

KERČMAR: Da se izmika razkritju.

JAZBEC: Ko bo spremenjen zakon o bančništvu, ki zahteva od Banke Slovenije skrbnost pri zaupnosti podatkov in ko bo zakon o bančništvu usklajen z zakonom o informacijah javnega značaja, bomo tudi na Banki Slovenije lahko razkrili vse podatke, ne da bi kršili en ali drugi zakon.

KERČMAR: Torej vam zakon preprečuje, da ste transparentni? Da si s tem tudi nenazadnje pridobite zaupanje in politike in državljanov?

JAZBEC: V trem trenutku pri razkrivanju podatkov zagotovo zaradi tega, ker je temelj vsakega nadzornika, da lahko izvaja pregled vseh posamičnih podatkov. Predstavljajte si, da bi bili podatki o vaših transakcijah na vašem transakcijskem računu javno objavljeni in da bo lahko čisto vsak preverjal, kje kupujete, kaj kupujete in koliko kupujete.

KERČMAR: Ampak, ampak nas pa seveda, državljane zanima, če bi slučajno, ne vem, ali gre za milijone, stotine milijonov evrov, če preplačamo, če damo več, v bistvu stran vržemo denar. To pa nas. In tudi, če je potrebna metodologija za to in je različna, nas seveda zanima, a ne, kam gre ta denar. To je ključno vprašanje. Zato.

JAZBEC: Oprostite, moram vas prekiniti. Poglejte, iz vašega vprašanja implicitno izhaja, da so bile slovenske banke prekapitalizirane in da imajo preveč denarja. Prvi odgovor je, pa saj so to vendar slovenske banke, torej smo vsi davkoplačevalci lastniki teh bank, v katere smo morali dati denar in zaradi tega so banke pri tej kapitalski ustreznosti tudi, lahko omogočajo vse bančne transakcije.

KERČMAR: Samo mi moramo verjeti metodologiji. Kako ste prišli do tega, da jih dokapitaliziramo s skoraj 5 milijard skozi vsa ta leta. To pa me, to pa imamo izvedeti pravico davkoplačevalci, se strinjate?

JAZBEC: In to smo danes na tiskovni konferenci pojasnili, da so vse, vse metodologije, tako stresnih testov iz leta 2013 in 2014 objavljena na spletni strani Banke Slovenije in da je, da so slovenske banke danes primerljive po kapitalski ustreznosti bankam v evroobmočju, medtem ko v letih pred 2013 temu ni bilo tako in zaradi tega...

KERČMAR: ...aha, če se pa ti očitki, ki so bili danes tudi razkriti in včeraj, izkažejo za resnične, pa ne razmišljate o odstopu?

JAZBEC: Zakaj bi moral odstopiti v, na podlagi insinujacij in na podlagi obtožb, da podatki, ki jih upravlja Banka Slovenije in na podlagi vseh ukrepov, ki smo jih izvedli in ki so bili potrjeni v obremenitvenih testih, skrbnih pregledih evropskega sistema leta 2014, pravilni?

KERČMAR: Gospa Bratušek, vi ste nekdanja premierka, nekdanja predsednica vlade. Tudi, spomnimo se datuma, 17 julij 2013, ko ste skupaj z gospodom Jazbecem in pa gospodom Čuferjem najavili, da je to naša trojka, da smo rešeni in tako naprej, ali še vedno, po vsem tem, kar smo danes slišali, zaupate Banki Slovenije? Ste imeli vi takrat, ko ste se šli zadolževati, tudi za te dokapitalizacije slovenskih bank, vse podatke, na podlagi katerih ste se lahko odločili: »Zdaj pa grem v tujino po denar.« In da res na koncu dneva davkoplačevalci nismo preplačali dokapitalizacije?

BRATUŠEK: Glejte, jaz sem danes enkrat že povedala, da vlada ali pa ministrstvo samo ne razpolaga s podatki o slovenskih bankah, s potrebno višino sredstev, ki jo je bilo potrebno zagotoviti za to, da naše banke niso šle v stečaj in nismo bili daleč od tega. Danes se to sicer zdi zelo zelo daleč, pa nismo bili daleč od tega, da bi scenarij v naših bankah lahko bil bistveno drugačen. Skratka, vse naše odločitve so temeljile na podatkih Banke Slovenije. Kot je guverner že povedal, so te podatke pridobili ali pa naredili neodvisni in to zunanji revizorji.

KERČMAR: Pa verjamete temu? Vi ste to slepo, mislim slepo. Ste pač verjeli Banki Slovenije.

BRATUŠEK: Jaz ne vem, kaj pričakujete, da bi še, poleg tega, kar smo že tako ali tako skozi Banko Slovenije ali pa je Banka Slovenije drago plačala, te revizorje, da bi vlada najela še svoje, spet druge tuje revizorje. Banka Slovenije je odgovorna za bančni sistem skladno z zakonom in jaz nisem imela nobenih argumentov...

KERČMAR: ...no, ampak praktično nadzora ni.

BRATUŠEK: Nobenih argumentov, da tem stvarjem ne verjamem. Ne pa pozabiti, da ste tudi novinarji v tistem času špekulirali, da bo treba v slovenske banke dati 12 milijard evrov. In zdaj se pogovarjamo o tem, ali je dovolj 5, ali bi bilo dovolj 3...

KERČMAR: ...ampak novinarji lahko špekuliramo, vi ste pa...

BRATUŠEK: ...ne vem, če, ne vem, če lahko kar tako...

KERČMAR: ...recimo da, vi ste pa skrbniki našega denarja in to je ključno.

BRATUŠEK: Ampak ne vprašate se več, kdo je te luknje, kdo je to luknjo naredi.

KERČMAR: Absolutno so pomembni podatki.

BRATUŠEK: In mogoče, mogoče bi lahko guverner povedal, kaj bi bilo, če bi se naše banke sanirale leta 2010 oziroma leta 2011.

KERČMAR: Dobro. Bo povedal.

BRATUŠEK: Ta sanacija bi bila lahko 10-krat cenejša.

KERČMAR: Gospod Tonin, kaj pravite na to, kar ste zdaj slišali? Na koncu nas seveda vse državljanje zdaj pa resnično zanima, kaj je res in kaj ne v tej zgodbi. Veliko podatkov nimamo, marsikaj mogoče tudi ne razumemo. Govorim, kar se metodologije in pa iskanja podatkov tiče. Pa vendarle, kdo bi moral po vašem mnenju na tem mestu odgovarjati? Tu sta nekdanja premierka in tudi guverner Banke Slovenije.

TONIN: Temeljni problem, ki ga mi vidimo, je ta, da je lastnik isti. Lastnik Banke Slovenije in lastnik NLB-ja, NKBM-ja in vseh ostalih državnih bank. In Banka Slovenije, namesto da bi se ravnala kot odgovoren regulator, je bolj gledala, da bo ustregla ministrstvu za finance.

JAZBEC: Gospod Tonin, žal vas moram prekiniti. Očitno ne poznate zakona o Banki Slovenije, ki trdi, da je zakon, a je Banka Slovenije neodvisna inštitucija posebnega pomena. Oprostite.

TONIN: Potem pa, guverner, razložite, kako to, da so se, kljub temu da je Banka Slovenije določene stvari nalagala, pa jih vlada ni storila, da Banka Slovenije ni odreagirala, kljub temu da je Banka Slovenije v preteklosti predlagala določene dokapitalizacijske številke, jih vlada Slovenije ni uresničila pa ni bilo nobenih kazenskih sankcij, nobenih stvari.

JAZBEC: Poglej, guverner Banke Slovenije sem od 17. julija 2013. Kaj se je dogajalo pred tem, ni stvar mene, ampak vseh, ki so vodili banko pred tem. In zaradi tega moram, moram opozoriti, da so zahteve Banke Slovenije od leta 2009, 2010 in 2011 presegale dejanske realizacije v slovenskih bankah za več kot milijardo evrov. Natančno poznamo ljudi, ki so odgovarjali in ki bi morali biti odgovorni za to, da bi slovenske banke bile kapitalsko ustrezne.

TONIN: Zato pa jaz ne razumem, zakaj se počutite napaden. Jaz vas nisem osebno napadel, ampak sem govoril o instituciji Banke Slovenije, kje je naredila napake.

JAZBEC: Povedali ste, povedali ste...

TONIN: In bistvena, bistvena stvar je, ker je Banka Slovenije na nek način tudi pristala na izrazito negativne stresne teste, po podatkih, ki smo jih dobili, so bile določene hiše celo ovrednotene na 4 tisoč evrov, kar je nemogoče. Posledica tega je bila, da so banke imele izrazit negativen kapital in posledica tega je tudi razlastinjenje več kot 100 tisoč ljudi, ki so izgubili 600 milijonov evrov. Jaz mislim...

KERČMAR: ...in ti bodo vlagali odškodninske tožbe...

TONIN: ...jaz mislim, da je tukaj največji problem. Vse se je pa začelo vrteti na podlagi nekega emaila državnega sekretarka, gospoda Mavka, ki je Evropski komisiji obljubil nekaj, kar mu sploh ne bi bilo potrebno obljubiti...

BRATUŠEK: ...no...

JAZBEC: ...gospod Tonin, Tonin...

TONIN: ...govorilo se je...

KERČMAR: ...dajmo replike, ja.

JAZBEC: Opozoriti vas moram. Očitno ne poznate zakonodaje.

TONIN: Najlažje je poslanca diskreditirati, da rečete, da ne poznam zakonodaje.

JAZBEC: Ne poznate...

TONIN: ...vi morate konkretno povedati, v katerih delih sem bil napačen, kaj sem napačno povedal.

JAZBEC: Najprej ste povedali, da je lastnik...

TONIN: ...samo eno stvar bi vas vprašal. Državni sekretar in tudi vlada, vsi ste se odločali na podlagi nekega sporočila Evropske komisije, ki niti ni bila direktiva in to sporočilo Evropske komisije je govorilo, da bo uveljavljeno, da bodo mogli podrejeni lastniki razlastninjeni pri sanaciji finančnega sistema šele z letom 2018. Mi smo pa to že sedaj uveljavljali.

BRATUŠEK: To seveda ne drži.

KERČMAR: Dobro. Odgovor zakaj.

JAZBEC: To ne drži.

BRATUŠEK: To seveda ne drži.

JAZBEC: Zaradi tega, ker so pravila dodeljevanja državne pomoči jasno znana in zaradi tega, ker nas k izpolnjevanju zahtev Evropske komisije zavezuje pravni akt, ki smo ga podpisali z vstopom Slovenije v Evropsko unijo.

BRATUŠEK: Ja.

JAZBEC: In poleg tega je v pripravi nova zakonodaja, ki bo še otežila kakršnokoli vplačilo davkoplačevalskega denarja v primeru problematičnih bank in ta zakonodaja bo v veljavi z letom 2016.

KERČMAR: ...gospa Bratušek...

TONIN: ...samo eno preprosto vprašanje. Zakaj je podoben primer, kot se je zgodil v Sloveniji, se je zgodil tudi na Nizozemskem in tam je morala nizozemska banka tem podrejenecem, ki so jih razlastnili, ta denar vračati.

JAZBEC: Katerega leta? Povejte, katerega leta?

TONIN: Par let nazaj.

JAZBEC: Torej uradno...

BRATUŠEK: ...ja...

KERČMAR: ...gospa Bratušek...

JAZBEC: ...uradno, uradno pa je, so nova pravila državne pomoči bila uvedena 1. avgusta 2013.

KERČMAR: Gospa Bratušek.

BRATUŠEK: In tukaj so ta pravila, kjer jasno piše, da preden država da denar v banko, morajo nositi posledice lastniki, se pravi delničarji in lastniki podrejenih obveznic, tako da ni to na podlagi nekega emaila ali pa da si je Banka Slovenije ali pa vlada kar tako izmislila. Jaz vam povem, da bi bistveno lažje spala, če bi bilo treba v slovenske banke dati manj denarja, pa na žalost temu ni bilo tako.

KERČMAR: Ja, ampak še vedno, te številke so tako ogromne, 5 milijard evrov, da si enostavno ne moremo predstavljati, če že smo preplačali, seveda najbrž ne bomo končnega odgovora nikoli izvedeli, ampak državljanji imajo pravico vedeti, kaj in kako. In če se izkaže, da je bilo karkoli narobe, kaj lahko pravzaprav parlament stori, gospod Tonin, konkretno v tej zgodbi. Zdaj imate v petek trinajstega imate komisijo. Izredno sejo boste predlagali. Kakšni bodo naslednji postopki? Guverner je ta hip tule, malo prej že povedal, da odstopil ne bo, ker nima zaradi ničesar, kot pravi.

TONIN: Saj veste, kako je v Sloveniji. Dva pravnik in tri pravna mnenja. Zdaj so mnenja različna, ali državni zbor, ki je imenoval guvernerja, ga lahko tudi razreši. To se bo dejansko še ugotavljalo v prihodnjih dneh. ... (manjka beseda). Preprosto vprašanje za gospo Bratušek. Četudi vse to, kar je ona dejala, drži, je vsaj sporno ali pa nenavadno, da je država pristala na kriterije stresnih testov, ki so bili tako izrazito negativni, da se je enostavno napihnila ta izguba posameznih bank. in zgleda s tem tudi oškodovali...

JAZBEC: ...lahko odgovorim namesto gospe Bratušek?

BRATUŠEK: Kar.

JAZBEC: 2014 smo morali v vseh, v skoraj 130 bankah evropskega območja opraviti skrbni pregled, ki je temeljil na primerljivih metodlogijah, ki smo jih opravili leta 2013 v Sloveniji. In kaj se je ugotovila? Skrbni pregled eurosistema, Evropske centralne banke leta 2014 je potrdil rezultate, ki smo jih morali sami narediti leta 2013. Če naredite dva testa, enega za drugim, je izjemno težko...

KERČMAR: ...dobro, končujemo. Še eno vprašanje, gospod...

TONIN: ...eno preprosto vprašanje...

KERČMAR: ...ja...

TONIN: Pri teh zadnjih stresnih testih, ne, me zanima, zakaj je potem po vaše Evropska komisija pristala, da je recimo Italiji in pa Grčiji omilila kriterije zaradi tega, da so banke dosegale boljše rezultate, Sloveniji pa ne. Zakaj vi to ocenjujete, da se je to zgodilo?

JAZBEC: Kako pa veste, da so omilili rezultate in kriterije? Na podlagi česa trdite, da so, da so nekaterim državam omilili te kriterije?

TONIN: To so splošno znana dejstva, o katerih se je poročalo, da so Italiji in Grčiji omilili...

KERČMAR: ...dobro. Očitno bomo o tem še razpravljali. Samo eno vprašanje, gospa Bratušek. Gospod Tonin, prosim. Če pride do glasovanja o guvernerju v parlamentu, če pride do te točke, kako boste glasoval.

BRATUŠEK: Glejte, najprej. Jaz nimam nobenega problema, da če se ugotovi, da je bilo karkoli narobe, absolutno ne v tej stvari, ampak v vseh stvareh, je treba poiskati odgovornost, tako da najprej...

KERČMAR: ...ne prevzimate pa svoje odgovornosti, glede na to, da ste verjeli Banki Slovenije, ki ji pač nihče ne more nadzirati, ker so...

BRATUŠEK: ...odgovornost za to, ker smo rešili slovenske banke na podlagi podatkov, ki so jih zagotovili tuji revizorji, s tem omogočili gospodarsko rast in zmanjševanje števila brezposelnih, za to prevzamam odgovornost.

KARČMAR: Dobro. Ampak na koncu seveda gre za zaupanje, zato je transparentnost v tem poslu seveda ključna.

BRATUŠEK: S tem pa sploh nimam problema.

KERČMAR: Hvala lepa, spoštovani gostje. Hvala lepa vsem.